SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:328

av Peter Eriksson (SD)

Lokal återbäring från vattenkraften till producerande kommuner

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en del av fastighetsskatten från vattenkraftsanläggningar kan återföras till de kommuner där produktionen sker och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en modell för långsiktig ekonomisk återbäring till vattenkraftskommuner, motsvarande den ersättning som införts för vindkraftskommuner, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att en sådan återföring inte motverkas av det kommunala utjämningssystemet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är i hög grad beroende av vattenkraften. Den utgör en central del av vårt elsystem och har under generationer bidragit till landets välstånd, industrins utveckling och den fossilfria elproduktion som i dag lyfts fram som en konkurrensfördel.

Samtidigt återfinns en stor del av vattenkraftsproduktionen i kommuner som brottas med vikande befolkningsunderlag, nedlagda skolor och stora svårigheter att upprätthålla grundläggande kommunal service. Många av dessa kommuner har under lång tid bidragit med betydande naturresurser och accepterat omfattande ingrepp i landskapet genom reglerade älvar och vattenmagasin.

Trots detta stannar endast en begränsad del av de ekonomiska värden som skapas lokalt kvar i de kommuner där kraften produceras.

Detta skapar en berättigad känsla av orättvisa. Samtidigt riskerar utvecklingen att försvåra möjligheterna att nå nationella mål om regional utveckling, energiförsörjning och kompetensförsörjning.

Det talas ofta om att hela Sverige ska leva. För att ge detta budskap verklig innebörd krävs att de kommuner som bidrar till nationens energiförsörjning också ges möjlighet att upprätthålla skolor, äldreomsorg, infrastruktur och annan samhällsservice. Om människor ska kunna bo kvar eller välja att flytta till norra Sveriges inland måste det finnas fungerande välfärd och framtidstro.

Regeringen har nyligen beslutat om ekonomisk ersättning till kommuner som upplåter mark för vindkraft. Principen bakom denna reform är att lokalsamhället bör få del av det värde som energiproduktionen skapar. Samma princip bör rimligen kunna tillämpas för vattenkraften, som under många decennier varit en av Sveriges viktigaste naturresurser.

Flera andra länder har redan modeller där delar av intäkterna från naturresurser stannar i de områden där produktionen sker. Inte minst Norge har sedan länge ett system där vattenkraftskommuner får en betydligt större del av de ekonomiska värden som kraftproduktionen genererar. Detta har bidragit till att stärka den lokala ekonomin och skapa förutsättningar för levande lokalsamhällen.

En återföring av en del av fastighetsskatten från vattenkraftsanläggningarna, eller en särskild produktionsbaserad ersättning, skulle ge vattenkraftskommunerna bättre möjligheter att behålla skolor, stärka äldreomsorgen och skapa attraktiva livsmiljöer för nya invånare och företag.

Det är rimligt att en större del av de värden som skapas genom nyttjandet av lokala naturresurser också kommer de berörda kommunerna till del. Därför bör regeringen utreda hur en långsiktig modell för återbäring från vattenkraften till producerande kommuner kan utformas.

Peter Eriksson (SD)